

Tisztelt Igazgató Asszony! Szinvai Pál szobrászművész úr! Kedves Könyvtáros Kollégák! Tisztelt kiállítást látogató, művészetszerető Közönség, kedves jelenlévő Vendégek, Hölgyeim és Uraim!

Immáron hagyomány, hogy a Gödöllői Városi Könyvtár otthont ad a gödöllői kortárs képzőművészet jeles alkotóinak munkáit bemutató kiállításoknak. Nem csupán belső tereit állítja ennek szolgálatába, hanem felettébb inspiráló, szokványosnak nem tekinthető külső terét, udvarát is. Ennek a szokatlan formájú, természetes anyagokkal dekorált térnek a hatása nagyban növeli az itt elhelyezett látványosságok – gondolok itt az ezt megelőző, Felhők címmel összefoglalt művekre is – happeningszerű jellegét.

A mai naptól Szinvai Pál szobrászművész alkotásait fogadta be ez a tér. Nagy megtiszteltetés volt számomra, amikor a Művész Úr felkért arra, hogy nyissam meg pár gondolattal a kiállítást. Megtisztelő feladat egyrészt, mert Szinvai Pál műveinek látványa – kiállításon, templomban, köztéren - mindig mélyen megérintett. Ahogyan Ő megfogalmazza alkotásaiban a világot, az számomra ismerős, úgy érzem, van közöm hozzá. Másrészt azért is megtisztelő, mert mindezekén túl, családtagjaihoz is különleges viszony fűz és fűzött az elmúlt években. Szinvai Pál munkásságát sok egyéni és csoportos, országhatáron belüli és kívüli – budapesti, grazi, kaposvári, pécsi, drezdai - kiállítás műalkotásai jellemzik, köztéri szobrai láthatók Cegléden, Pilisvörösváron és természetesen Gödöllőn is. Ez utóbbiak inkább, mint a szobrászat legjellemzőbb hagyományait művészetébe beemelő alkotót tartják számon, ezzel szemben egyéb, zárt térben látható szobrai, kisplasztikái, installációi meglehetősen feszegetik a szobrászat jellemzően klasszikus kereteit, és a művészi megfogalmazás olyan új útjait keresik, melyek a mai ember számára is tartalmazznak válaszokat fel nem tett, meg nem fogalmazott, jó esetben azonban az érzelmi szinten - igaz sokszor alig érzékelhetően - megjelenő kérdéseire.

Mára a szobrászat határai - pont talán a fent említett ok miatt is - olyan mértékben kitágultak, hogy úgy érezhetjük, mintha felszámolta volna önmagát, hiszen a legkülönbébb anyagok vegyített használata nagyban kitágította e térbeli vonatkozású művészeti ág hagyományos értelmezhetőségét.

Mit is nevezhetünk ma, a kortárs képzőművészetben szobornak? Nyilván azt, amit az alkotó annak szán, illetve amit a befogadó annak tekint. Alkotó, mű és befogadó találkozásánál dől el, hogy az anyagban megfogalmazott szándék tud-e kapcsolatot létesíteni, információt átadni, azaz kommunikálni, az őt szemlélővel. Ez a találkozás tehát lehet sikeres és sikertelen. Mivel a kortárs művészetben átjárhatóvá váltak a műfaji határok, a szobrászat összekapcsolódik a művészet egyéb ágaival: festmény és szobor, installáció és szobor stb., ezért befogadóként is el kell döntenünk, hiszen más értelmet nyer a műalkotás, hogy az adott tárgyat szoborként illetve szobornak látszó tárgyként, esetleg olyan valamiként, mely nyomokban szobrot tartalmaz, vagy legrosszabb esetben nem szoborként értelmezzük. Ami döntő, az nyilván a nagyfokú plasztikai érték, de felettébb fontos az is, hogy a látvány, ami az üzenetet közvetíti, leírható, elmondható legyen.

Nos, mi is mondható el Szinvai Pál alkotásairól? Induljunk ki a kiállítás címéből!

Szabadpolc. Mást jelent a cím, ha egybe, és mást, ha különírjuk a benne szereplő szavakat. Szabad polc, különírva, üres hely. Még nem raktunk rá semmit, de készen áll arra, hogy valami odakerüljön, valamit befogadjon.

Szabadpolc egybeírva egy könyvtári terminus technikus. A szabadpolcos rendszer: olyan könyvtári rendszer, amelyben az olvasók maguk választhatják ki, emelhetik le a könyveket. Minden olvasó számára – akiket ebben az esetben befogadónak is nevezhetünk – könnyen hozzáférhető az ott elhelyezett információhordozó.

A cím, bárhogyan írjuk is, mindenképpen azt a preszuppozíciót, előfeltevést sugallja, hogy talán könyvvel, végső soron tehát irodalommal is dolgunk van illetve lesz.

Így elmondható, és talán nem merész asszociáció, hogy az itt látható művek már nem csupán a szobrászat műfaji kereteit feszegetik, hanem, ha lehet így mondani, még a képzőművészet kereteit is, és kiterjesztik értelmezhetőségük tartományát a rokon művészeti ág, az irodalom felé.

Az itt látható művek anyaga hétköznapi, a mindennapokban használatos horganyzott lemez, melyet a művész kétdimenziós objektumokká formált, és nem hétköznapi tartalommal töltött meg. Forma és tartalom közt feszülő ellentét mindig okoz a befogadóban némi feszültséget, és talán ez a feszültség vagy nyugtalanság az, ami arra inspirál bennünket, hogy alaposabban szemügyre vegyük az alkotást, és teljes mélységében próbáljuk dekódolni a jeleit. Szinvai Pál e szobrainak megjelenése, formai és tartalmi jegyei mindenképpen a művészet ősi, archaikus műfajai felé irányítanak minket, mind a képzőművészet, mind az irodalom területén. Mire gondolhatunk itt? Őskori barlangfestészet? Ókori, egyiptomi és görög képzőművészet? És természetesen, ha már a szabadpolc kapcsán szóba került az irodalom is, akkor mindenképpen a mítoszok és a mesék azok a műfajok, melyeket meg kell említenünk.

Ezek az ősi műfajok az írásbeliség megjelenése előtt évezredek tapasztalatait összegezték, olyan tudást adtak át generációról generációra, mely eligazította a hétköznapi embert életútján, segített megoldani az élethelyzetéből éppen adódó minden embert érintő normatív, és a nem várt, de az egyes ember életében véletlenszerűen megjelenő, úgynevezett akcidentális kríziseit. A meséknek, történeteknek – mondhatjuk az irodalomnak - napjainkban is van az élet kérdéseiben eligazító és lélekgyógyító funkciója. A mesék nagyszerűsége abban rejlik, hogy minden korosztály annyit ért meg belőle, amennyit éppen életkorának megfelelően meg kell értenie ahhoz, hogy krízisét kezelni tudja. Ehhez persze tudnia kell feltörni a mese archaikus kódjait, melyeket őriz az ember tudattalanja. Ha Szinvai Pál alkotásait egyenként szemügyre vesszük, nem nehéz felfedeznünk bennük az utalásokat ezekre az ősi műfajokra. Ősjelképszerű jellegüknél fogva erőteljesen felszólítanak bennünket befogadókat, hogy értelmezzük a látottakat, ezáltal vegyünk részt a mű megalkotásában, mely így válhat teljessé. A közös tudattalanban mélyen megbújó archaikus kódokat feltörve, vegyítve azt az alkotó - általunk részben felismert - szándékaival, esetleg ismerve az ő saját magánmitológiájának motívumait, majd mindehhez hozzáadva a magunk befogadói tapasztalatát, jöhet létre a művel való kommunikáció. Mindez a valóságban persze egy szempillantás alatt is megtörténhet. Hiszen ki az, aki ne mondhatná el magáról, hogy

harmadik királyfi vagy szegénylegény módjára ne állította volna próbatételek elé az élet? Biztosan van közöttünk olyan, aki elment már a világ végére is, vagy felmászott az égig érő fa tetejére, hogy elhozza az élet és a halál vizét. Felnőtté válnia minden gyereknek kell, ha akarja, ha nem. Az életúton aztán mindannyian szerzünk ellenségeket, küzdünk sárkányokkal, óriásokkal, és akadnak természetesen segítőtársaink, jó tündérek, derék öregek, esetleg különféle kedves, apró állatok. És sokan vagyunk olyanok is, akiknek az alvilágot kellett megjárunk ahhoz, hogy újjászülette hétszerte szebben folytathassuk az utunkat. Vajon elmondhatjuk-e mindannyian, hogy sikerült királyokká illetve királynőkké válnunk a saját életünkben?

Az emberközpontú – tehát krízisorientált - műteremtést mindig is jellemzőnek tartottam Szinvai Pál művészetére. Emberi alakokat láthatunk most is, különböző geometriai formákban megjelenítve. A kör, mint a tökéletesség és teljesség jelképe jellemző leginkább.

A fémpálcákon a transzcendens felé nyújtózkodó alakok talán a megváltás ígéretében bízva, dinamikájukkal szinte szétfeszítik az őket körülölelő keretet, mely burokként védi, de egyben el is határolja, szigeteli őket a kompozíció többi tárgyától, alkotásától. A látáságukban nőies, ám néha fenyegetettséget sugalló alakok, a férfiszorongás és –vágy állandósult figurái, olyan archetípusok, melyek közül némelyek folytonosan vissza-visszatérő motívumként jelennek meg Szinvai Pál eddigi életművében, az általa megalkotott szoborvilágban.

Visszatérve a kiinduláskor felvetett kérdésre: szobrokat, képzőművészeti alkotásokat látunk tehát? Vagy történeteket? Mindenki eldöntheti. Kedves művészetkedvelő Vendégek! Ha meg-megállunk az egyes alkotások előtt, bátran teremtsük teljessé őket, elraktározva lelkünk szabad polcain! Élvezetes alkotómunkát kívánok minden kedves befogadónak! Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

Mucsi Ildikó

Gödöllő, 2017. október 17.